

*'Je moet de man spelen,
niet de kaarten.'*

Poker: geluk of vaardigheid?

Poker is voor de meeste mensen een kansspel. Er bestaat echter een groep pokerspelers die het element geluk zo veel mogelijk probeert uit te bannen. Poker is voor hen een zaak van kennis en kunde, soms zelfs een beroep. Iemand die zichzelf een professionele pokerspeler wil noemen moet over veel vaardigheden beschikken: een goed geheugen, snel kunnen rekenen, psychologisch inzicht en vooral een ijzeren zelfbeheersing.

Een professionele of semi-professionele pokerspeler zal zorgen dat hij een 'edge' heeft, een psychologisch of statistisch voordeel, waardoor zijn winstverwachting groter is dan die van de andere spelers. De geluksfactor bij het delen van de kaarten verkleint hij door veel te spelen en slechte kaarten nog voor de eerste inzetronde weg te doen. Een juiste inschatting van de kaarten van de tegenspelers is hierbij essentieel. De kleinste dingen kunnen iemands 'hand' weggeven. Rokers zijn bijvoorbeeld in het nadeel omdat negentig procent van hen de rook omhoog zal blazen op het moment dat de spanning stijgt.

Professionele en semi-professionele spelers ontmoeten elkaar regelmatig in toernooien waarvoor maar één eigenschap vereist is om mee te mogen doen: voldoende geld voor de vastgestelde inzet. Het meest vooraanstaande pokertoernooi is de World Series of Poker (WSOP). Dit jaarlijks terugkerende evenement wordt al sinds 1970 georganiseerd door het legendarische casino 'Binion's Horseshoe' in Las Vegas. WSOP is het grootste toernooi in de wereld en kende in 2003 maar liefst 839 deelnemers, die in de finale een pot van bijna acht miljoen dollar te verdelen hadden. De winnaar ging dat jaar naar huis met tweeëneenhalf miljoen dollar.

het Nationale Toneel

Postbus 11588 | 2502 AN Den Haag | Schouwburgstraat 8 |
2511 VA Den Haag | T 070 3181 444 | F 070 3181 487 |
E-mail info@nationaletoneel.nl | Voor onderwijsactiviteiten bij
onze voorstellingen kijk op www.nationaletoneel/tribune

het Nationale Toneel ontvangt subsidie van de Gemeente
Den Haag & het Ministerie van OC&W

www.nationaletoneel.nl

Colofon | Uitgever: het Nationale Toneel, maart 2004 | Ontwerp: 203D [Wendy Rommers] | Den Haag | Druk: Ando bv, Den Haag | Redactie: Costiaan Mesu, Mark Walter | Fotografie: Leo van Velzen

NT het Nationale Toneel

Programma

april | mei | juni '04

3 zalen
10 producties
95 voorstellingen

NT het Nationale Toneel
De Achterkant van het Voorhout

DE KONINKLIJKE SCHOUWBURG
200 jaar

*'Het gaat niet om bedragen,
het gaat om winnaars
of verliezers.'*

Poker [1995]

van Patrick Marber

Stephen
Flipper
Ronnie
Frenkie
Cas
Ash

Lou Landré
Bob Schwarze
Peter Bolhuis
Wannie de Wijn
Mark Ram
Rik van Uffelen

Regie & vertaling
Decor
Kostuums
Licht
Muziek
Regie assistentie
Pokeradvies

Antoine Uitdehaag
Tom Schenk
Dorien de Jonge, Patricia Lim
Kees van de Lagemaat
Paleis van Boem
Hendriekje de Jong
Arnoud Roor

Elke zondagavond zitten ze rond de keukentafel en zoeken hun ziel en zaligheid in de speelkaarten: de werknemers van een restaurant, hun chef en zijn zoon. Geen van allen zijn zij echt geslaagd in het leven. Het pokerspel biedt de eenzame mannen een tijdelijke uitvlucht, de kans om te dromen van een betere toekomst. Zij gokken allemaal op het grote geluk, steeds opnieuw. Deze avond speelt er een onbekende mee. Er wordt gegokt met de hoogste inzet.

Medewerkers Poker | Hoofd Techniek Lex Caboot | Productieleiding Hans Lebouille | Hoofd kap- grime- en kostuumatiers Iris Elströdt | Voorstellingsleider Vincent Kok | Techniek Anne van Es, Marcel Lugtenborg | Decoruitvoering Hans Rompa, Ronald van Rijn, Arjen Schoneveld, Koos 's Gravendijk | Kostuumuitvoering Peter van der Meer, Marcella Hamelinck | Voorstellingsfotograaf Leo van Velzen

Over de schrijver

Patrick Marber werd 19 september 1964 geboren in Londen. In zijn tienerjaren bezocht hij regelmatig voorstellingen van het National Theatre. Tijdens de pauze zat hij dan ergens in een hoekje aantekeningen te maken. Later ging Marber Engels studeren in Oxford. Tijdens zijn studie reisde hij regelmatig terug naar Londen om zich te vermaken. Drugs en alcohol interesseerden hem niet, maar aan het pokerspel raakte hij verslaafd.

Na de universiteit werkte hij als stand-up comedian en kwam bij de televisie terecht. Hij schreef voor en speelde in een aantal populaire comedyshows, voordat hij van het National Theatre de kans kreeg een stuk te ontwikkelen met een groep acteurs. Marber koos als onderwerp zijn eigen ervaringen met poker. Hij was al jarenlang in de ban van dit spel en probeerde van het gokken af te komen via de organisatie van Anonieme Gokkers. Marber besloot dat het schrijven van een toneelstuk een veel betere therapie was. Het resultaat hiervan was *Dealer's choice* (1995) dat door Antoine Uitdehaag naar het Nederlands vertaald werd met als titel *Poker*.

Dealer's choice was direct een groot succes. Marber ontving verschillende prijzen voor het stuk, dat wereldwijd werd opgevoerd in onder andere New York, Los Angeles, Berlijn en Wenen. Het succes van *Dealer's choice* werd al snel overschaduwd door dat van zijn tweede theaterwerk *Closer* (1997). *Closer* werd in dertig talen uitgebracht (van IJsland tot Zuid-Korea), in meer dan honderd verschillende uitvoeringen. Toneelgroep Amsterdam speelde het in 1998 en dit jaar wordt het verfilmd, met in de hoofdrollen o.a. Julia Roberts en Jude Law. Marbers derde stuk, *Howard Katz*, verscheen in 2001 en is vooralsnog niet in Nederland te zien geweest.

De lach en de eenzaamheid

Poker gaat over de verslaving aan een kaartspel. *Poker* gaat ook over de intens gespannen en vaak wanhopige machtspelletjes die mannen tegen elkaar spelen. Zelfs wie niets van poker weet zal gegrepen worden door de verslavende werking die van dit spel uitgaat. Wie daar toch ongevoelig voor blijft, raakt zeker geboeid door de verschillende betekenissen die het pokerspel voor de personages heeft.

Marber vertelt ons veel over de figuren in zijn stuk door hen zo min mogelijk te laten zeggen. Ze spreken wel, maar de conversatie blijft meestal hangen in triviale oneliners. Hiermee legt Marber

een pijnlijke eigenschap van met name mannen bloot. Elk van de personages in dit stuk trekt op zijn eigen manier een muur om zich heen om de anderen op een afstand te houden. Achter die muur zijn zij allen even kwetsbaar en kan ieder van hen het slachtoffer worden van de ander. Kwetsbaarheid tonen betekent in hun leven automatisch verliezen. Het existentialistische credo dat ieder mens alleen geboren wordt en ook alleen zal sterven lijkt voor hen op maat gesneden. Hoewel 'Poker' een krachtig psychologisch drama is, is het ook geladen met de spitsvondige zwarte humor van een stand-up comedian. Marber voert die humor steeds verder op. Hij weet echter precies wanneer het tijd is om deze weer langzaam te laten verdwijnen, zodat het stuk kan eindigen met de inktzwarte toon die het aldoor bevatte.

Echte mannen spelen poker

Poker is waarschijnlijk het meest tot de verbeelding sprekende kaartspel. Niet alleen vanwege het stoere imago en het spannende spelverloop, maar ook vanwege de enorme bedragen die gewonnen kunnen worden door de combinatie van verschillende vaardigheden en de factor geluk.

De ontstaansgeschiedenis van Poker is enigszins omstrede, maar kan globaal teruggevoerd worden op het spel domino, dat de Chinezen zo rond 900 na Christus ontwikkelden. Poker zoals we dat tegenwoordig kennen stamt af van het Perzische spel *Âs Nas*. Rond 1803 leerden zeelieden uit Perzië de Franse kolonisten in New Orleans dit spel, dat de Fransen deed denken aan het blufspel Poque. De woorden Poque en *Âs* werden gecombineerd tot Poqas dat uiteindelijk onder Yankee-invloeden Poker werd.

De populariteit van Poker ontstond in New Orleans, maar verspreidde zich via de stoomboten van de Mississippi in zeer korte tijd over heel Amerika. Al snel kon men in bijna elke saloon in Noord- en Midden-Amerika wel een pokertafel aantreffen. Vanaf dat moment is poker onlosmakelijk verbonden met stoere cowboys en groezelige kroeggevechten.

Als tussen 1950 en 1960 in korte tijd een groot aantal films wordt gemaakt over het wilde westen, ontbreekt zelden een scène aan de pokertafel. Het pokerspel is in deze westerns vaak de oorzaak van hoog oplopende conflicten die vervolgens met revolvers uitgevochten worden. Het ruige imago van poker in de filmindustrie overleeft het westerngenre en ontwikkelt zich verder met filmklassiekers als *The Cincinnati kid* (1965), *The Sting* (1973) en *Rounders* (1998). Deze filmtraditie van het pokerspel is ongetwijfeld een grote inspiratiebron geweest voor Patrick Marber om *Poker* te schrijven.

